



# Winst met sportonderzoek en -onderwijs!

Economische en maatschappelijke kansen voor partners in sportonderzoek, -innovatie en -onderwijs.

*Uitnodiging tot deelname in de sport-, kennis- en innovatieroadmap*



# Colofon

## Titel

Winst met sportonderzoek en -onderwijs!

## Opmaak en druk

...daM uitgeverij

Postbus 194

7400 AD Deventer

[www.sportenkennis.nl](http://www.sportenkennis.nl)

E-mail: [info@damuitgeverij.nl](mailto:info@damuitgeverij.nl)

## Contactpersonen

Nicolette Schipper-van Veldhoven – NOC\*NSF

George de Jong – NISSI

Frank van Eekeren – Sport & Society

## NOC\*NSF publicatienummer:

745

Deze brochure is mede gesubsidieerd door de Ministeries VWS en OCW.

---

## Uitgave

NOC\*NSF / 2013

Unit Sportontwikkeling / Programma Onderzoek

Postbus 302

6800 AH Arnhem

Tel. 026-4834400

[www.nocnsf.nl](http://www.nocnsf.nl)

## “Deelnemers, op uw plaatsen...!”

Deze kop is een uitnodiging om mee te doen. Het doel van deze brochure is dan ook te laten zien dat sportonderzoek en -onderwijs een meerwaarde voor u kunnen hebben. Waard om in te investeren! Het gaat om research & development dat niet alleen van belang is voor de sporter. Ook het bedrijfsleven, maatschappelijke partners als woningbouwverenigingen, zorgverzekeraars, pensioenfondsen en lokale overheden, zijn daarbij gebaat. In een gezamenlijke krachtmeting met wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs ontstaan veelbelovende partnerschappen. Waar ligt úw sportwinst?

### Er valt nog veel te winnen

Sport inspireert, sport doet. Vanuit het Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016 en de Sportagenda 2016 heeft de sport zijn eigen kennis- en innovatie-agenda. Uiteraard! Maar verrassend genoeg komt die agenda op veel thema's overeen met die van een ceo of een directeur ngo. Dan is het dus zaak om die agenda's bij elkaar te brengen en te kijken waar zij samen kunnen leiden tot een *vitale samenleving, een cultuur van excellente prestaties en economische impact*.

Wie zoekt naar een gezamenlijk belang van bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en sportkennis, ontdekt dat door krachtenbundeling veel te winnen valt. Dan kan het gaan om de ontwikkeling van materialen die tot topprestaties kunnen leiden, om het begrip van de menselijke fysiologie en genetica voor preventie en herstel van blessures, om de rol van sport en verenigingen in het bereiken of in stand houden van een sociale cohesie of om interventies voor een gezondere leefstijl. Op al deze terreinen is samen met kennis en innovatie winst te halen. *De sport als platform voor kennisontwikkeling, innovatie en onderwijs*.

### Belangrijke spin-off

De Olympische Inspiratie en haar ambities daagt ons uit Nederland naar olympisch niveau te brengen op tal van gebieden, zoals in sportonderzoek, -innovatie en -onderwijs. Deze gebieden moeten, naast meerwaarde voor de sport, belangrijke spin-off bieden aan bedrijven en bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke thema's. Dat gebeurt en dat laten we graag zien! Daarom passeren in deze brochure voorbeelden van economische en maatschappelijke spin-off de revue.

Sportonderzoek,  
-onderwijs en -innovatie  
hebben een belangrijke  
spin-off voor bedrijven en  
helpen bij het oplossen  
van maatschappelijke  
vraagstukken

## Uitnodiging

Gezamenlijk hebben sportwetenschappers, de ministeries van VWS en OCW, hogescholen, universiteiten, NOC\*NSF, sportbonden, sportserviceorganisaties en Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO's) een eerste kennis- en innovatieagenda tot 2016 opgesteld. Hierin ziet u wat mogelijk is op universiteiten en hogescholen en hoe zij ook voor u de kennisinfrastructuur toegankelijker willen maken. Met de spin-off die voor u zo van belang is. In deze brochure nodigen wij u uit om tot een gezamenlijke agenda te komen en in de komende jaren samen te werken en te investeren in onderzoek, onderwijs en innovatie.

## De sport kennissector?

De kennissector in de sport presenteert zich langs in de wetenschap ingebedde netwerken zoals het Landelijk Overleg Sportgeneeskundig Onderzoek (LOSO), InnoSportNL, Sport & Society en vanuit het wetenschappelijk bureau van NOC\*NSF. Gezamenlijk zijn zij bezig met de oprichting van *Netherlands Institute for Sport Science and Innovation* (NISSI), het kennis- en innovatienetwerk op het gebied van gezondheid, sportprestatie en sportparticipatie. Hierin vindt onderzoek, innovatie en onderwijs plaats op het gebied van vitaliteit en leefstijl, het leveren van topprestaties door materialen, het menselijk lichaam en de geest, als ook de sociaal maatschappelijke betekenis van sport.

Het coördinatienetwerk NISSI<sup>1</sup> slaat een brug tussen sport, bedrijfsleven, onderwijs, wetenschap en overheid. Samen investeren zij in wetenschappelijk onderzoek en innovatie in sport en bewegen.

Vanuit NOC\*NSF voert de programmamanager research mederegie op het R&D-beleid in de sport. Samen met de *Stuurgroep Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs* hebben sport- en kennispartijen een gezamenlijke kennis- en innovatieroadmap opgesteld die hier aan u wordt geïntroduceerd<sup>2</sup>.

- 1 De pijlers sport, infrastructuur en leisuremanagement, zijn in een oriënterende fase en het netwerk is in ontwikkeling. Gesprekken over aansluiting van deze thema's, zijn in volle gang.
- 2 Contactgegevens staan achterin deze publicatie.

## Talentvol Nederland presteert graag

De beste zijn! Of het nu gaat om ondernemerschap, wetenschap, onderwijs of innovatie, steeds meer worden we in Nederland uitgedaagd te werken aan een cultuur van presteren en excelleren. Juist in de topsport is dit de gewoonste zaak van de wereld. Nederland wil tot de top 10-topsportlanden van de wereld behoren en dat vergt veel van materialen, mensen en processen. De sport biedt hiervoor een uitstekend platform voor onderzoek, innovatie en onderwijs voor bedrijven die ook streven naar de topositie in hun markt.

Excellentie vraagt onderzoek ten behoeve van het identificeren en ontwikkelen van talent, leer- en trainingsprestaties en het leveren van (top)sportprestaties. Sportonderzoek en innovatie richten zich op materialen, humane life sciences en mentale ontwikkeling onder extreme condities. Wetenschappelijk onderzoek en innovaties vinden plaats in groepen aan de Nederlandse universiteiten en in InnoSportLabs die test- en meetomgevingen bieden in de sportpraktijk. Het onderwijs biedt hbo/wo een samenhangende set van bachelors-, masters- en minortrajecten.

Ontleend aan *Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016*, thema 'Talentvol Nederland'.

### Showcase voor nieuwe markten

Zo heeft DSM – 'bright science, brighter living' – al jarenlang een partnerschap met NOC\*NSF, gericht op wetenschap en onderzoek. "Voor topatleten die het beste van het beste willen, laten wij zien wat wij kunnen", zegt Elvira Luykx, director Corporate Communications van DSM. "Zo'n product is tevens voor onze klanten een showcase van wat wij op topniveau kunnen ontwikkelen. We denken graag mee met veeleisende klanten en leveren als resultaat daarvan state-of-the-artmaterialen aan."

"Door zo vroeg mogelijk je expertise te delen en een langetermijncommitment aan te gaan met je klanten, kom je tot een innovatief product. Met de doorontwikkeling ervan kunnen wij potentiële nieuwe markten aanboren."



### **Excellentie en gaan voor goud**

De top halen in de sport vergt al gauw tien jaar geconcentreerd en met focus werken aan dat doel. Topsporters weten als geen ander wat het betekent om talenten te identificeren en ontwikkelen, doelen te stellen, te presteren onder druk en hoe in de route naar succes om te gaan met tegenslag en teleurstelling. In het topsport-onderzoek, -innovatie en -onderwijs wordt gewerkt aan ontwikkeling en toepassing van kennis over deze mentale (team)processen, materialen die prestaties ondersteunen en trainings- en coachingsvormen.

---

### **Wat gebeurt er zoal?**

- De Innovatie-estafette 2011 in de Van Nelle-ontwerpfabriek in Rotterdam, was een podium voor veel innovaties en initiatieven op het snijvlak van kennisinstellingen, overheden, bedrijfsleven en sportorganisaties.
  - Het ambitieuze project Energieborg 2020 heeft als uiteindelijk doel in 2020 200.000 personen te voorzien van duurzame energie. Eén van de stappen is het klimaatneutraal maken van de Euroborg, het nieuwe voetbalstadion van FC Groningen. In dit project werken verschillende partijen uit het onderwijs samen met de overheid, het bedrijfsleven en de sportwereld onder de noemer Energy Valley Topclub.
  - DSM ontwikkelde in samenspraak met sporters betere voeding en sportkleding, een zeilboot, bobslee en een nieuwe generatie roeiboten. Alles met het oog op olympische prestaties enerzijds en het vermarkten van de producten en technologieën naar andere markten anderzijds.
- 

*In het sportonderzoek kunnen het bedrijfsleven en de sportwereld op een positieve wijze van elkaar profiteren*

### **Positief profiteren**

Op het vlak van persoonlijke ontwikkeling en werkhouding hebben topsporters iets waar een werkgever altijd zuinig op is: excellentie, een goede arbeidsethos, een grote drive om hogerop te komen en een competitieve instelling. Productontwikkeling voor de sportwereld heeft vaak een enorme exposure. Het bedrijfsleven en de sportwereld kunnen op een positieve wijze van elkaar profiteren in het sportonderzoek.

---



Innovatiedriehoek voor Talent  
en Prestatie: Sport – Bedrijfsleven –  
Onderzoek en Onderwijs



## De reservebank? Liever niet...!

In Nederland ligt het gemiddelde verzuimpercentage op 5. Zieke medewerkers blijven gemiddeld 20,3 dagen per jaar thuis. Dat kost de werkgever al gauw €200 per dag. Daar komt bij dat ons land tot het jaar 2040 vergrijsst. Vitaal ouder worden is daarom een kostenbesparend thema. Met z'n allen moeten we 'de reservebank' zo leeg mogelijk houden. De inzet daarvoor begint al op jonge leeftijd. Bedrijfsleven en ngo's hebben er alle belang bij wanneer investeren in sportonderzoek leidt tot een vitaal Nederland.

Nederland wil in 2016 grote stappen gemaakt hebben in de richting van een vitalere bevolking. Sport en beweging leveren een belangrijke bijdrage aan de verbetering van ons welzijn, aan de gezondheid van de Nederlanders, aan de sociale cohesie van de wijken en aan de versterking van de (kennis)economie. Onderwijs biedt research masters voor gezondheid. Onderzoek is gericht op het stimuleren van een actieve leefstijl, de preventie en behandeling van blessures, 'exercise is medicine' en 'healthy ageing'.

Ontleend aan *Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016*, thema 'Vitaal Nederland'.

*Bedrijven, ngo's en onderwijsinstellingen hebben er geen belang bij op de maatschappelijke reservebank terecht te komen*

### **Hoe sportonderzoek, zorgverzekeraars en bedrijfsleven elkaar vinden**

Mensen die hun enkel verstuikt hebben, lopen een relatief grotere kans dan anderen dat dit nog een keer gebeurt. Althans tot voor kort. Want onderzoek van het VU Medisch Centrum toonde aan dat oefeningen met een balance board – een attribuut van de Wii spelcomputer – het aantal herhaalde verstuikingen met vijftig procent deden dalen. Dit is goed nieuws voor werkgevers die niets hebben aan een medewerker met de voet op een krukje. Maar óók voor zorgverzekeraars die op zoek zijn naar nieuwe, kosteneffectieve therapieën.

### **Naar een vitaal topland**

De vitale samenleving is een van de speerpunten van de Nederlandse politiek. Om ervoor te zorgen dat Nederland een vitaal topland is, moet er nog veel gebeuren.

Op allerlei terreinen zijn overheid, bedrijven en ngo's actief om mensen meer en beter te laten bewegen. Verzekeraars komen met aantrekkelijke kortingpakketten op sportieve bezigheden om de zorgkosten zoveel mogelijk terug te dringen. Veel bedrijven besteden in het kader van hun Human Resource Management aandacht aan uitvalpreventie. Scholen stimuleren bewegen bij kinderen om het groeiende probleem van obesitas tegen te gaan. Nederland heeft een maatschappelijk en economisch belang bij vitaliteit. Sportonderzoek kan dat stimuleren.

---

### Wat gebeurt er zoal?

#### - Mobility Monitor

Het Sportmedisch Centrum UMCG in Groningen werkt mee aan de ontwikkeling en evaluatie van de Mobility Monitor. Deze innovatieve sensor op het lichaam is bedoeld om lichamelijke activiteit te meten. Met deze monitor worden in de thuissituatie bewegingsprogramma's voor ouderen uitgevoerd. Dit maakt een efficiëntere zorg op afstand mogelijk. Het is de sportwetenschap die kennis levert over bewegingsprogramma's in relatie tot sensortechniek.

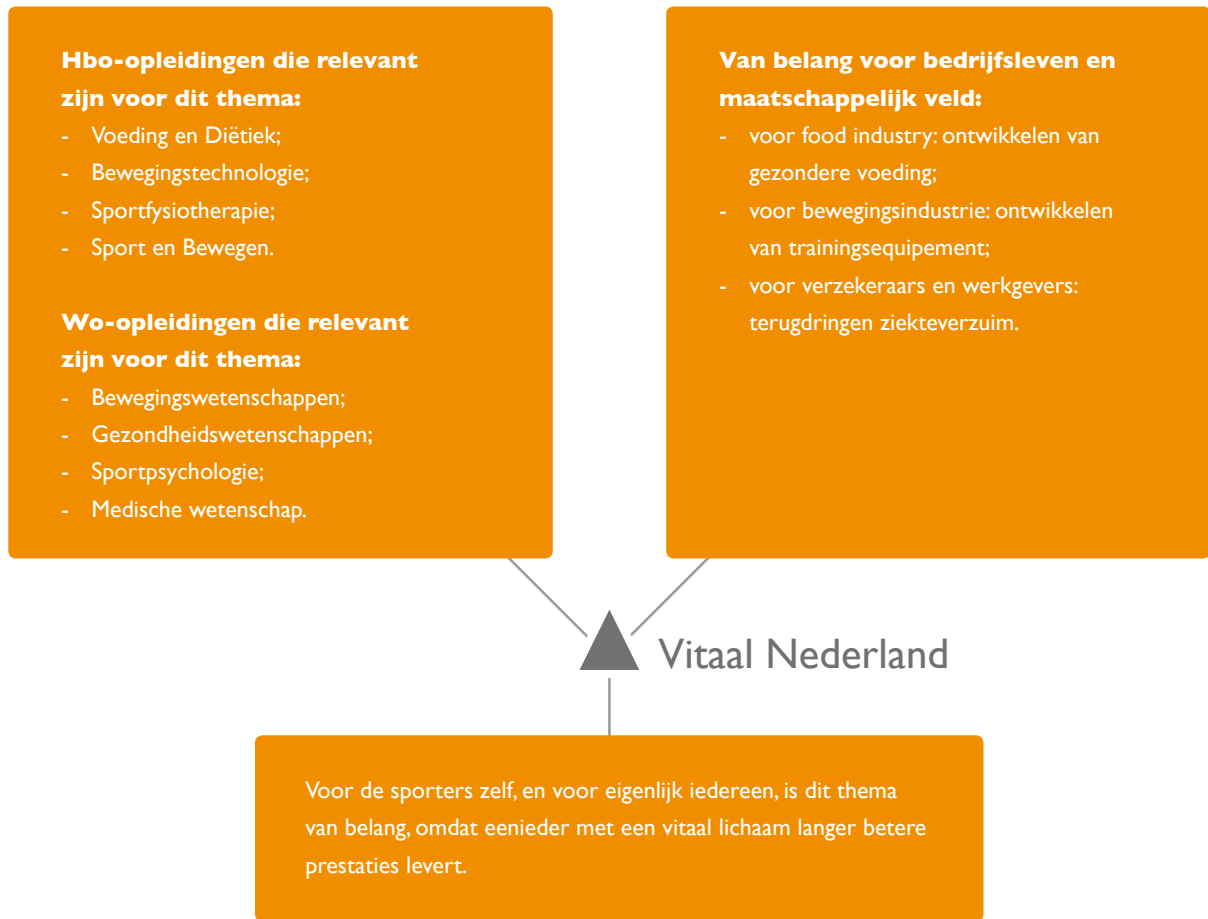
#### - 'Vitaal MKB' - Innovatief investeren in gezondheid

Het Instituut Sport- en Bewegingstudies (ISBS), een onderdeel van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), werkt aan het project 'Vitaal MKB'. Het ISBS wil daarin (integraal) gezondheidsmanagement toegankelijk maken voor het midden- en kleinbedrijf. Grote bedrijven zien dat investeren in gezondheid gunstig is voor de vitaliteit en productiviteit van medewerkers. Voor het midden- en kleinbedrijf is dit vaak moeilijker. Samen met TNO, MKB-Nederland en het innovatief gezondheids-managementbureau Adaptics, werkt het instituut van de HAN aan de ontwikkeling van een instrument om ook het midden- en kleinbedrijf te helpen investeren in gezondheid. In dat model staat een lerend netwerk centraal.

---

### Belang in vitaal Nederland

De maatschappelijke reservebank is voor niemand een aanlokkelijk toekomstbeeld. Daarom hebben bedrijven, ngo's en onderwijsinstellingen er belang bij te participeren en te investeren in sportonderzoek dat een vitaal Nederland nastreeft.



Innovatiedriehoek voor Vitaal  
Nederland: Sport – Bedrijfsleven –  
Onderzoek en Onderwijs



## Sportparticipatie, patent op win-winsituaties

Maatschappelijke organisaties steken veel (subsidie)geld in het mooier maken van de samenleving. Ook een groeiend aantal bedrijven wil een deel van haar middelen maatschappelijk inzetten. In de sport krijgen zij een prachtig middel en podium aangereikt. Want sport is een laagdrempelige manier om te zoeken naar vitale verbindingen in de wijk. In verenigingsverband of op een playground. Stimuleren tot sport creëert heel vaak een win-winsituatie. Het maakt de samenleving gezonder en het houdt de individuele mens in de samenleving gezonder. Het bedrijfsleven is gebaat bij deze factoren die een verbindende rol spelen in een wijk.

Onderzoek en onderwijs zijn nodig om inzicht te krijgen in het activeren van mensen, het organiseren van partnerschappen en het genereren van maatschappelijke impact. Onderzoek en onderwijs spelen tevens een rol in de uitvoering van die drie facetten.

Ontleend aan *Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016*, thema 'Meedoen in Nederland'.

### **Nieuw Welgelegen: vitale verbindingen op Kanaleneiland**

De Stichting Nieuw Welgelegen werkt in de Utrechtse krachtwijk Kanaleneiland in een multifunctionele accommodatie aan de ambitie een ontmoetingsplaats voor de wijk te zijn. Van dit gebouw maken meerdere sportverenigingen, een vmbo-school, een mbo-school en diverse maatschappelijke organisaties gebruik. In die gezamenlijkheid leveren zij een grote bijdrage aan het creëren van vitale verbindingen binnen de wijk. Voor het bedrijfsleven liggen hier kansen om maatschappelijk ondernemen gestalte te geven. Programmacoördinator Karin Horsting: "Een voorbeeld van een innovatief en verbindend concept is ontstaan vanuit de activiteiten van een van de huurders, LadyFit. Deze vereniging heeft onder meer als doel allochtone vrouwen te laten sporten. Om dat mogelijk te maken, is kinderopas nodig. Stichting Nieuw Welgelegen heeft een overleg geïnitieerd tussen deze vereniging, de gemeente Utrecht, de scholen binnen Nieuw Welgelegen en kinderoppasorganisaties. Daaruit is nu een 'kinderopas plus'

ontstaan. Vanuit de kinderopas leggen we contacten met deze moeders, kunnen we hen bekend maken met de levensvisie 'De Vreedzame Wijk' en hen op den duur zelfs ambassadeur van Nieuw Welgelegen laten zijn."

### **Sport verbindt!**

In een maatschappij waarin intolerantie groeit en diversiteit steeds meer als een probleem ervaren wordt, kan sport bruggen slaan en het goede in de mens naar boven halen. Maatschappij en bedrijfsleven zijn daarbij gebaat. Best practices zijn:

- het NISB, het landelijk kennis- en innovatiecentrum voor gezondheid, participatie in de maatschappij en leefbaarheid van de wijk, dat zestig interventies begeleidt met als doel sportverenigingen te leren hun programma's beter maatschappelijk in te bedden en uit te rollen. Gemeenten en zorgverzekeraars zijn daarbij betrokken;
- initiatieven van de Richard Krajicek Foundation en de Johan Cruyff Foundation die in achterstandswijken leiden tot meer sociale cohesie;
- de ontwikkeling van nieuwe sporten zoals bossaball – een balspel dat volleybal, voetbal, gymnastiek en capoeira combineert – dat andere mensen aantrekt dan de traditionele sporten.

Onderzoeken, scholing en betrokkenheid van het bedrijfsleven zijn nodig om deze best practices te ondersteunen.

---

### **Wat gebeurt er zoal?**

- **Bedrijven adopteren scholen**  
NOC\*NSF werkt aan een unieke vorm van publiek-private samenwerking. Het idee is dat bedrijven een school of een aantal scholen adopteren om daar het aantal uren sport en bewegen te verhogen. Op deze manier kunnen bedrijven dus heel concreet sportparticipatie stimuleren en iets wat onmogelijk leek samen mogelijk maken. Tevens is het een fantastische manier om als bedrijf je maatschappelijke betrokkenheid te tonen.

- **Prachtige plekken voor iedereen**  
Met 80 playgrounds, 150 scholarships en 100 sportleiders draagt de Richard Krajicek Foundation voor een belangrijk deel bij aan het welzijn in een achterstandswijk. Eric van Veen, adjunct-directeur van de foundation: “Wij hebben in onze missie staan dat wij sportieve activiteiten willen stimuleren voor de jeugd in die wijken waar de mogelijkheden om te sporten en te spelen beperkt zijn. Een belangrijke voorwaarde voor een playground is dat vanuit de wijk goede sport- en spelleiders komen. Wij kunnen zelf niet zorgen voor veiligheid. Maar als die er is, kunnen wij wel bijdragen aan meer sociale cohesie. Playgrounds zijn dan prettige plekken voor de jeugd en iedereen in de buurt.”
- **InnoSportNL Talent Identificatie**  
Ieder kind heeft ergens (bewegings)talent voor. Als het gekozen bewegen beter aansluit bij de aanleg en behoeftes van kinderen, zal het met meer plezier en langer sporten. Sportclub Flik-Flak, een groot aantal basisscholen uit Den Bosch, de Rijksuniversiteit Groningen en InnoSportNL, ontwikkelen samen een gereedschapskist (toolkit) met onder andere testen voor fysieke en mentale eigenschappen, maar ook interessepeilingen.

---

### Verschillen krijgen een plek

Sport moet je willen, moet je stimuleren, moet je doen. Iedereen kan zo zijn of haar steentje bijdragen aan een betere wereld: als individu, als ngo, als instelling voor onderwijs en onderzoek. Zo heeft prof. dr. Paul Verweel jarenlang de Krajicek-leerstoel aan de Rijksuniversiteit Utrecht met gefundeerd onderzoek tot een succes gemaakt. In de door hem en Marlies Wolterbeek samengestelde uitgave *De kracht van sport*, stelt hij: “Vijf miljoen mensen hebben in de sport een plek en leren in de alledaagse praktijk op soms onnavolgbare en eenvoudige wijze de complexiteit van de sociale verhoudingen te leven en te organiseren.” Eric van Veen, projectleider bedrijfssport Sport en Zaken: “Daarbij verdwijnen de maatschappelijke verschillen niet, maar mensen kunnen die verschillen wel een plek geven in de sport.”

*‘Meedoen aan sport laat de maatschappelijke verschillen niet verdwijnen, maar mensen kunnen die verschillen wel een plek geven in de sport’*

**Hbo-opleidingen die relevant zijn voor dit thema:**

- Sport en Bewegen;
- Bewegingstechnologie;
- Sportbestuur en Management;
- Docent Lichamelijke Opvoeding;
- Sportcommunicatie.

**Wo-opleidingen die relevant zijn voor dit thema:**

- Sporeconomie en maatschappij;
- Sportbeleid en -management;
- Vrijtijdsstudies.

**Mbo-opleidingen die relevant zijn voor dit thema:**

- medewerker Buurt, Onderwijs en Sport;
- bewegingsagoog;
- trainer/coach.

**Van belang voor bedrijfsleven en maatschappelijk veld:**

- voor zorgverzekeraars: meer meedoen leidt tot terugdringen van ziektekosten en een grotere vitaliteit. Verhoging sportparticipatie onder jongeren ondersteunt de bestrijding van welvaartziekten zoals obesitas;
- voor gemeentelijke overheid: cohesie in de wijk, welzijnsbevordering, uitvalpreventie;
- voor corporaties: een aantrekkelijke wijk om in te wonen;
- voor netwerken: een betere profilering en het creëren van een maatschappelijk platform.

**Meedoen in Nederland**

Sporters zien instroom van jong talent, werken aan hun eigen (levenslange) vitaliteit en zien dat een grotere sportparticipatie zorgt voor een grotere exposure van hun sport.



## Nederlandse Infrastructuur naar olympisch niveau

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) die minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu in maart 2012 heeft vastgesteld, reikt de nieuwe kaders aan voor de beslissingen die het Rijk in de periode tot 2028 wil nemen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden. Binnen die kaders moet de discussie gevoerd worden hoe wij Nederland naar een olympisch niveau tillen om ook de concurrentiekracht van Nederland te vergroten voor het naar Nederland halen van (sport)evenementen.

Nederland wil in 2016 grote stappen hebben gemaakt in de realisatie en instandhouding van een goed bereikbare infrastructuur voor sporten, bewegen en spelen. De uitdaging ligt er om de leefomgeving beweegvriendelijker te maken. Sportaccommodaties moeten duurzaam worden geëxploiteerd. In sociale zin door meer draagkracht onder de burgers te creëren. In economische zin door te letten op kostenbeheersing. En in ecologische zin door energiezuinig en zoveel mogelijk CO<sub>2</sub>-neutraal te bouwen. Zo kunnen sportaccommodaties een belangrijk uitstralingseffect hebben, als dragers van bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling.

Ontleend aan *Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016*, thema 'Kaart van Nederland'.

### Vernieuwend evenement

Een voorproefje daarvan vond plaats in januari 2012 tijdens de tweede editie van de *InfraCampus* in Ahoy, Rotterdam. Deze inspirerende brancheontmoeting richt zich om het jaar op de 'young potentials' en professionals die werkzaam zijn binnen de infrastructuur. *InfraCampus* is op meerdere fronten vernieuwend. Enerzijds vanwege het interactieve karakter, anderzijds door de aanwezigheid van de infraprofessionals van de toekomst en door het sterke inhoudelijke programma. De bundeling van veel denkkracht maakt het evenement uniek en interessant voor iedereen uit de infrabranchen.



## Nederlandse infra en bouw is olympisch goed

Nu al leveren Nederlandse bedrijven iedere Olympische Spelen belangrijke bijdragen aan de ontwikkeling van de infrastructuur. Van stadions tot verbindingen tot vloeren. Hoe kunnen we sport in het algemeen en eventuele Olympische Spelen in het bijzonder inpassen in de ruimtelijke ordening en infrastructuur van Nederland? Hoe zetten we die twee letterlijk op de kaart? Die vragen vormen de basis voor het onderzoek dat de komende jaren gedaan zal moeten worden onder het thema 'gebiedsinrichting en bereikbaarheid'. Een bijkomend vraagstuk is hoe de toenemende individualisering in de sport ook ruimtelijk ingepast kan worden.

---

### Wat gebeurt er zoal?

- Een prachtig voorbeeld van sportinfrastructuur waaraan overheid, sportonderzoek, het innovatieve bedrijfsleven en de sporters zelf hun steentje hebben bijgedragen, is het Nationaal Zwemcentrum de Tongelreep, een tropisch wedstrijd- en recreatiezwembad in Eindhoven. Het bestaat uit twee delen: een deel voor recreatie en het Pieter van den Hoogenband Zwemstadion voor zwemsport. Doordat dit zwembad door het bedrijfsleven is voorzien van de nieuwste technieken, vinden we hier ook het kennis- en innovatiecentrum van de Nederlandse zwemsport, het zogeheten InnoSportLab De Tongelreep.
  - In het InnoSportLab De Tongelreep ontwikkelen topzwemmers, zwemcoaches en wetenschappers er met steun van het bedrijfsleven innovatieve trainingsfaciliteiten. De Nederlandse topzwemmers testen en perfectioneren trainingsmethoden en nieuwe producten, die de zwemprestaties verbeteren en fracties van seconden tijdswinst opleveren. In InnoSportLab De Tongelreep worden niet alleen nieuwe generaties zwemmers onder optimale omstandigheden voorbereid op een topsporttoekomst, ook de zwemmers uit de breedtesport kunnen er terecht. Het Centrum voor Topsport en Onderwijs is eveneens in De Tongelreep gevestigd.
- 

*Sportaccommodaties kunnen een belangrijk uitstralingseffect hebben, als dragers van bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling*

### Het beste uit onszelf

Om Nederland qua ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling op olympisch niveau te brengen, moet nagedacht worden over:

---

- fysieke verbindingen, mobiliteit, tijdelijke bebouwing en invulling van lege plekken in de sportinfrastructuur;
- de weg daarnaartoe: vergunningen, planning, financiering.

Hier liggen vooral kansen wanneer bedrijfsleven, overheden, wo en hbo samenwerken, gebruikmakend van de nieuwste ontwikkelingen, opgedaan in sectorgericht onderwijs en onderzoek.



Innovatiedriehoek voor Kaart van Nederland: Sport – Bedrijfsleven – Onderzoek en Onderwijs

## Een sportieve kip met gouden eieren

Dankzij razendsnelle satellietverbindingen krijgen belangrijke sportevenementen een mondiale exposure. Het zijn daarmee 'places to be' geworden. Sterker nog: als wij ze organiseren, plukken wij nog jaren nadien de maatschappelijke en economische vruchten. Wie kan die verleidelijk glanzende appel laten hangen...? Het is niet verwonderlijk dat provincies en gemeenten er vaak alles aan doen om zo'n sportevenement binnen te halen. Sport draagt bij aan de economie van Nederland!

Nederland wil in 2016 flink gebouwd hebben aan het imago van een klein land met grote ambities en resultaten als het gaat om het excellente vestigingsklimaat en de organisatie van grote (sport)evenementen. Nederland staat bekend als een betrouwbare handelspartner en een aantrekkelijke toeristische bestemming.

Ontleend aan *Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016*, thema 'Nederland in beeld'.

### Rotterdam

Dat sportevenementen geld opleveren, bleek in 2011 wel in Rotterdam. De stad aan de Maas organiseerde maar liefst 39 sportevenementen. Dat zorgde ervoor dat meer dan twee miljoen bezoekers massaal geld hebben uitgegeven. De grote publiekstrekkers waren ABN AMRO World Tennis Tournament en Bavaria City Racing. Rndom deze twee evenementen gaven de bezoekers miljoenen euro's uit. Dit kwam mede ten goede aan hotels, winkels en restaurants.

### Jarenlange exposure van evenementen

Wie in Friesland gaat fietsen, neemt in zijn route natuurlijk 'dat bruggetje' mee in Bartlehiem. Het ding hoeft geen naam te hebben, iedereen weet welk bruggetje we bedoelen. Dat Huy een stad in België is, zouden we niet weten zonder 'de muur van Huy'. Die muur vereenzelvigen we niet met vestingwerken, maar met op de pedalen zwoegende wielrenners. De beelden zitten in ons hoofd. En dat terwijl de Waalse Pijl maar één keer per jaar gereden wordt en de Elfstedentocht nog veel minder vaak.

*Met grote sportevenementen kunnen gemeenten zich op de kaart zetten; ondernemers kunnen er goed garen bij spinnen; dat maakt toegepast onderzoek naar de economische effecten wenselijk*

Met grote sportevenementen kunnen gemeenten zich op de kaart zetten. Ondernemers kunnen er goed garen bij spinnen. Zij hebben een exposure die jarenlang duurt. Niemand wil toch zo'n kans laten schieten? Dat maakt economisch onderzoek op het gebied van toerisme, evenementen en hospitality wenselijk, zeker in combinatie met 'onze Olympische Inspiratie'.

---

Wat gebeurt er zoal?

#### Metropoolregio Amsterdam

De metropoolregio Amsterdam bestaat uit de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Almere en Haarlemmermeer en de provincies Noord-Holland en Flevoland. Zij zullen in de toekomst nauw gaan samenwerken om grote sportevenementen binnen te halen, te organiseren, te promoten en uit te voeren. Die samenwerking past uitstekend bij de uitgangspunten van de Sportagenda 2016 en de Olympische Inspiratie.

Daarmee wil de metropoolregio Amsterdam zich wereldwijd op de kaart zetten. Maar daarnaast genereren deze evenementen veel economisch profijt. Goed voorbeeld doet goed volgen. De verwachting is dan ook dat zo'n evenement een positief effect heeft op de sportparticipatie in de regio. Zo leveren de gewilde sportevenementen uiteindelijk een fitte bevolking op in een economisch sterke stad en regio.

---



Innovatiedriehoek Nederland  
in Beeld: Sport, bedrijfsleven,  
onderzoek en onderwijs





## Een wedstrijd met alleen maar winnaars

Een bedrijf hoeft geen miljoenenomzet te hebben voordat het over de streep gehaald kan worden. Een ngo kan op haar specifieke terrein veel betekenen voor het sportonderzoek. Maatschappelijke baten hoeven niet groot te zijn om een belangrijke rol te vervullen in de kruisbestuiving tussen sport, onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven. Wie besluit niet op de reservebank plaats te nemen, is alert op kansen. Die durft zijn nek uit te steken en kennis en expertise te delen.

Investeren in sport en sportonderzoek levert voor bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstituten alleen maar winnaars op.

### Winst voor de samenleving

De winst voor de samenleving is duidelijk. Grote sportevenementen leiden in het algemeen tot een grotere sportparticipatie in een land, stad of wijk. Die participatie komt de cohesie binnen de samenleving en de vitaliteit van de burgers ten goede. Een groeiende vitaliteit van jong tot oud leidt tot minder zorgkosten. Met aansprekende sportprestaties werken we aan een breed gevoel van trots en maken we de ambitie excellent te zijn tot een natuurlijk onderdeel van onze cultuur.

### Winst voor het bedrijfsleven

De winst voor het bedrijfsleven is ook evident en wordt intern en extern geïnd. Wanneer meer medewerkers besluiten om vaker te gaan sporten, zal dat het verzuim positief beïnvloeden. Werken met topsporters als werknemer, haalt bovendien die zo karakteristieke drive tot excellentie ook in het bedrijf. Innovatieve bedrijven beschikken met hun ontwikkelde producten over prachtige showcases. Het bedrijf krijgt kansen om het succes te vieren: extern doordat een nieuw product dat door de sporters wordt gebruikt een grote exposure genereert en intern doordat zo'n succes een grotere betrokkenheid met elkaar creëert.

### Winst voor onderzoeks- en onderwijsinstellingen

Veel onderzoek gebeurt in situaties die hooguit een benadering van de werkelijkheid

*Wie besluit niet op de reservebank plaats te nemen, is alert op kansen en wil kennis en expertise delen*

zijn. Het onderzoek dat zich bezighoudt met sport kan gebruikmaken van de sporter zelf. De resultaten van dat onderzoek zijn relatief eenvoudig te valideren. Het onderwijs blijft met deze resultaten altijd up-to-date.

### **Winst voor de sport zelf**

Sporters willen steeds beter presteren. Daarvoor hebben zij het bedrijfsleven en onderwijs- en onderzoeksinstituten hard nodig. Dankzij nieuw ontwikkelde producten en inzichten kunnen zij heel gericht werken aan persoonlijke records. Naast talent, training en faciliteiten, vormt kennis een bron van succes.

## Herkenbare programma's en thema's

Uitstekende kansen voor publiek-private samenwerking in onderwijs, onderzoek en innovatie. Dat biedt de sportsector met herkenbare programma's en kennisthema's



## Meer weten en nader kennismaken?

Wij nodigen u uit om tot een gezamenlijke agenda te komen en in de komende jaren samen te werken en te investeren in onderzoek, onderwijs en innovatie.

### Contactgegevens

#### **Nicolette Schipper-van Veldhoven**

Programmamanager Research NOC\*NSF

Algemeen Secretaris Sectorplan Sportonderzoek en -onderwijs 2011-2016

Postbus 302

6800 AH Arnhem

Tel. 026-4834472

nicolette.vanveldhoven@nocnsf.nl

---

#### **George de Jong**

Kwartiermaker NISSI

Postbus 143

6800 AC Arnhem

Tel. 026-4834598

George.dejong@innosport.nl

---

#### **Frank van Eekeren**

Manager Sport & Society

Bijlhouwerstraat 6

3511 ZC Utrecht

Tel. 030-2539178

info@sportandsociety.nl